

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3067/2023. (II. 16.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.414/2022/5. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Spronz Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Spronz Júlia) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.414/2022/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló döntés előzménye az alábbiak szerint összegezhető.
- [3] Az indítványozó és volt élettársa (az alapügy kérelmezettje, a továbbiakban: kérelmezett) kapcsolatából 2016-ban egy gyermek született. A felek élettársi kapcsolatuk megszűnésekor külön lakásba költöztek (a gyermek az indítványozó gondozásában maradt), a szülők viszonya azonban elszámolási viták miatt feszült lett. Az indítványozó 2022. január 19. napján bejelentést tett a rendőrségen. A felek a helyszínre érkező rendőröknek azt mondták, hogy veszekedtek, de tettlegességre nem került sor. Az indítványozó a kérelmezettel aznap még többször beszélt telefonon, illetőleg a felek üzeneteket is váltottak.
- [4] Az indítványozó 2022. január 20. napján feljelentést tett a Budapesti Rendőr-főkapitányság XIII. kerületi Rendőrkapitányság Bűnügyi Készenléti Osztályán nagyobb értékre elkövetett lopás bűntettének megalapozott gyanúja miatt. Előadása szerint a kérelmezett előző nap reggel megjelent a lakásában, ahol szóváltásba keveredtek, dulakodtak, az indítványozó a földre került, a kérelmezett az indítványozó telefonját elvette, és az indítványozót 3-4 alkalommal megrugdosta. Az indítványozónak nyolc napon belül gyógyuló felszíni sérülései keletkeztek, de a kitért rendőröknek csak dulakodásról számolt be. Ezután a kérelmezett az indítványozót a lakására vitte, ahol egy tartozást elismerő nyilatkozatot íratott alá vele. Az indítványozó azt állította, hogy a kérelmezett nagyságrendileg 2.000.000 forintot vitt el a lakásából, és a telefonját nem adta vissza. A bántalmazás és a fenyegetés miatt magánindítványt terjesztett elő.
- [5] Az indítványozó ezt követően külön eljárás keretében kérelmezte, hogy a bíróság hatvan nap időtartamra rendelje el a kérelmezett távoltartását tőle, a gyermektől és a lakásától. Kérelme megalapozásaként a kérelmezettnek a 2022. január 19. napján, a gyermek jelenlétében tanúsított fenyegető, őt bántalmazó magatartására hivatkozott. A kérelmezett személyes nyilatkozatában a kérelem elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy feldúlt állapotban ment az indítványozóhoz, a gyermek jelenlétében veszekedtek, de a kialakult dulakodás kölcsönös volt, és mind a ketten a földre estek.
- [6] Az elsőfokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 2022. január 28. napján 20.Pk.120.010/2022/8. számú végzésével a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény (a továbbiakban: Hktv.) 16. § (1) bekezdése alapján megelőző távoltartást rendelt el: kötelezte a kérelmezettet, hogy hatvan napig tartsa magát távol az indítványozótól, a gyermektől és az indítványozó életvitelszerű tartózkodására szolgáló ingatlantól. A bíróság a felek személyes előadása, a rendőrkapitányság által megküldött tanúvallomási jegyzőkönyv és a csatolt okiratok alapján bizonyítottan ítélte meg a fizikai bántalmazás tényét, ami megalapozottan kelthetett félelmet az indítványozóban és a jelenlévő gyermekben.
- [7] A kérelmezett fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2022. február 4. napján meghozott 50.Pkf.630.614/2022/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A döntés szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást és az eljárás adatainak okszerű mérlegelésével helytálló, a jogszabályoknak is megfelelő döntést hozott, amellyel a másodfokú bíróság az indokokra is kiterjedően egyetértett.

- [8] A jogerős végzés ellen a kérelmezett terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak az elsőfokú bíróság végzésére is kiterjedő hatályon kívül helyezését és a kérelem elutasítását kérte. A Kúria 2022. május 17. napján hozott Pfv.II.20.414/2022/5. végzésével megállapította, hogy a jogerős végzés anyagi és eljárásjogi jogszabályt sértett, ezért azt a Kúria hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatva a kérelmet elutasította.
- [9] 1.2. Ezt követően, 2022. augusztus 12. napján nyújtotta be az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben a Kúria Pfv.II.20.414/2022/5. számú végzését támadta, az alábbiak szerint.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét amiatt állította, mert „[a] Kúria jogszabályban biztosított felülvizsgálati jogkörét túllépve mérlegelte felül a már korábban okszerű következtetéseken alapuló és logikai ellentmondásoktól mentesen megállapított tényállás elemeit [...]”. Az indítvány szerint sérült az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt magánélet védelméhez fűződő joga is a Kúria felülbírálati hatáskörét túllépő, tisztességes bírósági eljárást sértő döntése által. Az indítvány szerint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt gyermeki jogok is sérültek, a szükséges, a gyermeket megillető védelem ugyanis csak a távortartás elrendelésével, a bántalmazást megvalósító szülővel való kapcsolattartás átmeneti szüneteltetésével valósulhatott volna meg. Az pedig, hogy a kérelmezett az indítványozó koronavírus fertőzésére hivatkozó kifejezett kérése ellenére az indítványozó lakásán megjelent és őt bántalmazta, az indítványozó Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogát is sértette. Az indítványozó panaszában azt is sérelmezi, hogy a Kúria a támadott végzésével eltért a Kúria más határozataiban tett elvi megállapításaitól is.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria végzését az indítványozó jogi képviselője 2022. június 14. napján vette kézhez, az indítványozó pedig alkotmányjogi panaszát 2022. augusztus 12. napján, határidőben nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokú bírósághoz.
- [13] 2.2. Az Abtv. 27. §-ában meghatározottak szerint alkotmányjogi panasszal az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés támadható. Az Alkotmánybíróság ezért azt is megvizsgálta, hogy a Kúria Pfv.II.20.414/2022/5. számú végzése megfelel-e a fenti feltételnek, és az ügy érdemében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e.
- [14] A Hketv. 5. § (1) bekezdése értelmében az ideiglenes megelőző távortartás, valamint a megelőző távortartás átmenetileg korlátozza a bántalmazó tartózkodási szabadságát, a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát, szülői felügyeleti jogát, valamint gyermekével való kapcsolattartási jogát. A megelőző távortartás elrendeléséről a bíróság polgári nemperes eljárásban dönt [Hketv. 13. § (1) bekezdés]. A megelőző távortartást a bíróság akkor rendeli el, ha az eset összes körülményéből, így különösen a bántalmazó és a bántalmazott által előadott tényekből, a hozzátartozók közötti erőszakra utaló jelekből, a bántalmazó és a bántalmazott magatartásából és viszonyából a hozzátartozók közötti erőszak elkövetésére megalapozottan lehet következtetni [Hketv. 16. § (1) bekezdés].
- [15] Az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy a büntetőeljárás során, a jogerős ügydöntő határozat meghozatala előtt a terhelt személyi szabadságát érintő – a kényszerintézkedés elrendeléséről, fenntartásról vagy megszüntetéséről rendelkező – bírói döntés „az eljárás során hozható legsúlyosabb »közbenső« határozat” {3036/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}, ennél fogva „nem ügydöntő határozat, mert nem a büntetőjogi főkérdésről szól” {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy bár a megelőző távortartás szintén a kérelmezett személyi szabadságát korlátozó intézkedés, a büntetőeljárás során alkalmazható távortartással ellentétben a megelőző távortartás elrendelése kérdésében a bíróság polgári nemperes eljárásban dönt az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) szabályai alapján, mely eljárás egyetlen tárgya a megelőző távortartás elrendelésének kérdése, azaz ahhoz ebben az elkülönült eljárásban nem kapcsolódik „büntetőjogi főkérdés”.

- [17] Tekintettel arra, hogy a megelőző távoltartásról szóló döntés egy, a büntetőeljárástól független, a Hktv.-ben szabályozott és az Ákr. szabályai szerint lefolytatott önálló eljárás keretében történik, az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy – függetlenül attól, hogy az ügyben később indul-e egy elkülönült büntetőeljárás – az ügy érdemében hozott döntések minősül, ezért alkotmányjogi panasszal támadható.
- [18] 2.3. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogokat tartalmaznak, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [19] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése az állam intézményvédelmi kötelezettségét rögzíti, nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot {lásd például: 3374/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [13]}, ekként az alkotmányjogi panasz ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [20] Az Alkotmánybíróság az indítványozó XVI. cikk (1) bekezdés szerinti (a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez való jogának sérelme) panaszát sem vizsgálhatta, tekintettel egyrészt arra, hogy az indítványozó gyermeke az alapeljárásban nem vett részt félként, másrészt pedig arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát kizárólag saját nevében eljárva (és nem pedig a gyermek törvényes képviselőjeként is) terjesztette elő. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében ugyanis a bírói döntéssel szemben az érintett személy akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha a döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, a gyermek pedig a törvényes képviselő kifejezett nyilatkozata hiányában a jelen alkotmányjogi panasz eljárásnak nem indítványozója. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően arra a következtetésre jutott, hogy a XVI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványi elem nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [21] Az indítványozó beadványában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot jelölte meg. Tekintettel arra, hogy közigazgatási eljárás az ügyben nem volt folyamatban, továbbá az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó tartalmilag az eljáró bíróság (a Kúria) eljárásával összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állítja, ezért az Alkotmánybíróság ezen indítványi elemet a tartalma szerint bírálta el és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretében vizsgálta.
- [22] 2.4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indoklást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [23] Az indítvány Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint XX. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.
- [24] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [25] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.

- [26] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [27] Az indítványozó (tartalma szerint elbírált alkotmányjogi panaszában) a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt látta megvalósulni, hogy a Kúria jogszabályban biztosított felülvizsgálati jogkörét túllépve mérlegelte felül a már korábban megállapított tényállás elemeit. Sérelmezte, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta az indítványozó eljárás során előadott személyes nyilatkozatát, az azt alátámasztó bizonyítékokat, valamint az eljárás során benyújtott ellenkérelmeiben foglaltakat.
- [28] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára.
- [29] A tényállás felülmérlegelésével, illetve az indítványozó nyilatkozatainak figyelembevételével összefüggésben előadott panaszelemekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó olyan törvényességi, illetve bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [30] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállónan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint továbbá a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró bíróság jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [32] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kúria rögzítette, hogy a felülvizsgálati eljárásban kizárólag azt vizsgálhatja, hogy az eljáró bíróságok tettek-e iratellenes megállapítást, kirívóan okszerűtlenül értékelték-e a rendelkezésükre álló bizonyítékokat. A Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen és abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért határozat iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen, logikailag ellentmondó megállapításokat tartalmaz. A Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok súlyosan okszerűtlenül mellőzték a kérelmező rendőrök előtt tett nyilatkozatát. Nem értékelték, hogy a kérelmezett magatartását maga a kérelmező sem értékelté közvetlen és veszélyeztető magatartásnak. Az eljáró bíróságok bizonyíték-értékelése ezért egyoldalú, ebből következően kirívóan okszerűtlen, amelynek következményeként jogszabálysértően jutottak arra a jogkövetkeztetésre, hogy valószínűsített a Hktv. 16. § (1) bekezdésében foglalt kettős feltétel. A jogerős végzés tehát anyagi és eljárásjogi jogszabályt is sértett, ezért azt a Kúria hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatva a kérelmet elutasította {Kúriai végzés, Indokolás [29]–[31]}.
- [33] Annak megítélése, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben megállapított tényállás alapján helye lehet-e a Hktv. szerinti megelőző távortartás elrendelésének, az alsóbb fokú bíróságok bizonyíték-értékelése pedig kirívóan okszerűtlen volt-e, alapvetően tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdésnek (és ekként az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső kérdésnek) tekinthető, mellyel összefüggésben pedig a Kúria kellő, az Alaptörvényből fakadó követelményeknek is megfelelő részletességgel indokolta saját (az első- és másodfokú bíróságétól eltérő) jogi álláspontját. Ugyancsak nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak vizsgálata, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés ellentétes-e a Kúria más döntéseivel.

A bíróságok jogalkalmazási gyakorlata egységességének biztosítása ugyanis nem az Alkotmánybíróság, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből következően a Kúria feladata.

[34] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

[35] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2023. január 31.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1908/2022.

